Mgr. Matej Mlkvý, PhD., LL.M.

Feudálne verejné právo II.

Pojmové prvky

- Feudalizmus:
- 1) Vazalský vzťah (osobnoprávny)
- 2) Lénny vzťah (vecnoprávny)
- Typicky prepojenie vlastníctva pôdy s výkonom verejnej moci

Franská ríša

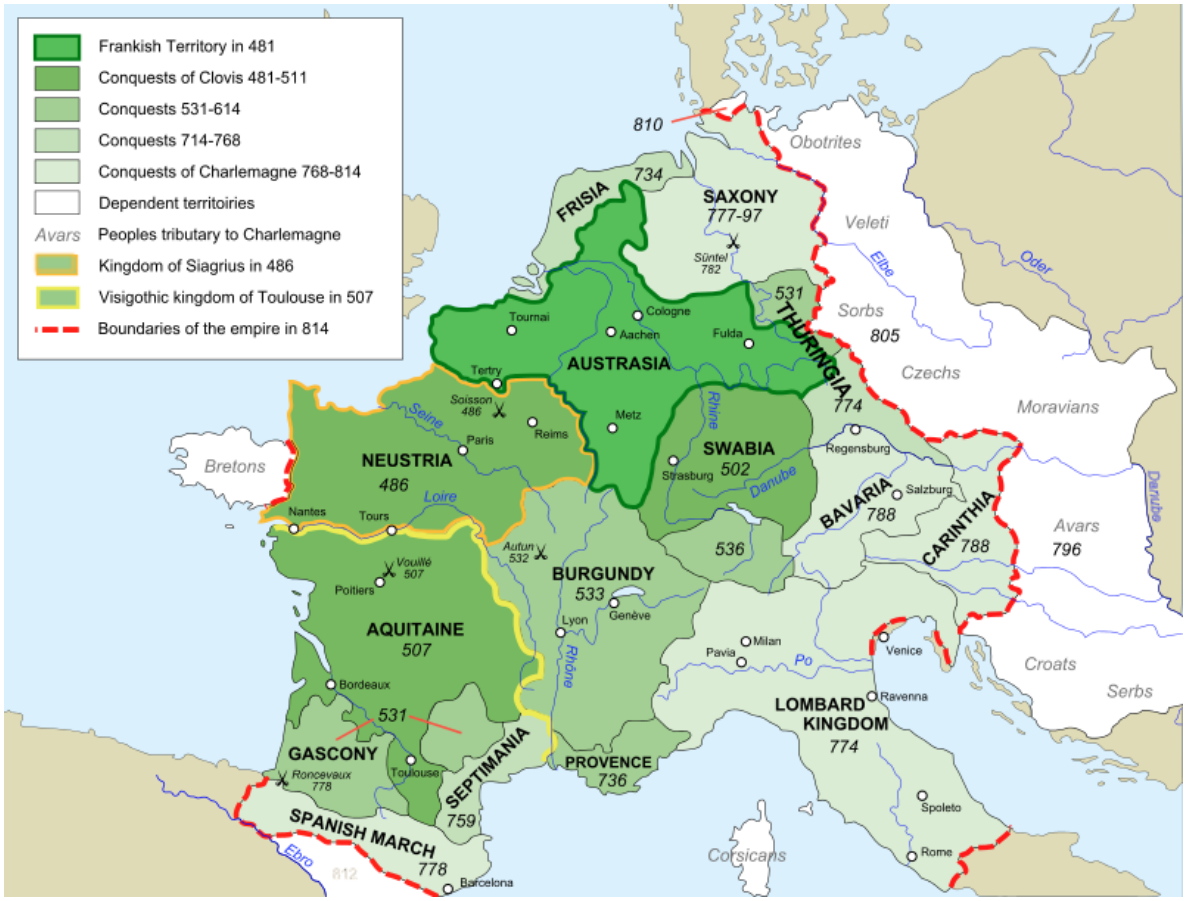

Ústredné štátne orgány Franskej ríše

- **Kráľ** (*rex Francorum, rex Francorum et Langobardorum ac patricius Romanorum*)
- Karol Veľký – *imperator Romanum gubernans imperium, rex Francorum et Langobardorum*
- mal *bannus* (všeobecná nariaďovacia a zakazovacia moc)
- **Snemy** (campus Martius, campus Madius)
- **Dvorskí úradníci**

Miestne orgány Franskej ríše

- Delenie na grófstva ako základný správny obvod (*comitatus*, *Grafschaft*, *Gau*)
- Menšia jednotka: stotiny (centenae), v býv. Galii *vicaria*
- Na čele grófstva bol gróf, zástupca *vicecomes* alebo *vicedominus*, na čele stotiny *centenarius*
- Vyššia jednotka: vojvodstvá *(ducatus)* na čele s vojvodom (*dux*) ako vojenským veliteľom
- Na hraniciach: markgrófstva *(marchiones, Markgrafen)*
- Kontrola: kráľovskí poslovia *(missi dominici)*

Rozdelenie

Franská ríša je rozdelená po smrti Ľudovíta I. Pobožného Verdunskou zmluvou (843)

Svätá ríša rímska

- *Regnum Teutonicum*, *Ostfrankenreich* - pôvodne 5 kmeňových vojvodstiev (saské, bavorské, švábske, lotrinské a východofranské)
- Karolínska dynastia (do 911), potom volený kráľ
- 962 – Oto I. korunovaný za cisára
- Neskôr: Nemecké kráľovstvo, České kráľovstvo, Burgundské kráľovstvo a Talianske kráľovstvo
- Idea rímskeho impéria (univerzálna monarchia) cez *translatio imperii*

Svätá ríša rímska

- Panovník
- Ríšsky snem, pôvodne ríšsky zjazd
- Správa prevzatá z Franskej ríše – vojvodstvá, markgrófstva, grófstva, stotiny
- Priami vazali kráľa (markgrófi a vojvodovia) začali svoj úrad vnímať nie ako prepožičaný od panovníka, ale ako dedičný
- Absorpcia moci panovníka na príslušnom území a vznik tzv. zemskej výsosti *(Landeshoheit)* potvrdená v roku 1220 *(confederatio cum principibus ecclesiasticis)* a 1231 *(statutum in favorem principum)*

Svätá ríša rímska (1400)

Svätá ríša rímska - novovek

- **Panovník** – volení kurfistami, potvrdzoval práva stavov volebnou kapituláciou
- **Ríšsky snem** – 3 kolégiá
- 1) Kolégium kurfistov (kniežatá volitelia) – arcibiskup kolínsky, mohučský, trevírsky, kráľ český, vojvoda saský, markgróf brandenburský, falcgróf rýnsky
- 2) Kolégium ríšskych kniežat (najmä grófi a duchovné kniežatá, virilný alebo kuriátny hlas)
- 3) Kolégium ríšskych miest
- **Dvorské úrady, Ríšsky komorný súd, Ríšsky regiment** (dočasne), **Ríšske kraje**

Francúzske kráľovstvo

- Pôvodne *regnum Francorum occidentalium*
- Karolínska dynastia do 987, keď bol zvolený Hugo Capet za kráľa
- **Kráľ** – volení formálne až do 1179
- **Dvorské úrady** – najmä majordóm, senešal
- **Kráľovská rada** *(Curia regis)*
- Miestna správa: kráľovská doména *(prévots, sénéchaux, baillis)* a léna

Francúzske kráľovstvo (987)

Francúzske kráľovstvo (1030)

Francúzske kráľovstvo (1477)

Francúzske kráľovstvo

- Postupné preberanie lén priamo kráľom
- Väčšinou ponechaná existujúca správa – administratívna nejednotnosť
- Nové územia kráľovskej domény organizované vo forme provincií (*provinces*) a
- Na čele provincie guvernér (*gouverneur*)
- Po občianskych vojnách nová jednotka popri starých - generality (*généralités*) na čele s intendatmi

Provincie

ROYAUME-UNI
BELGIQUE
LUXEMBOURG
ALLEMAGNE
Manche
SUISSE
Océan Atlantique
ITALIE
ESPAGNE
ANDORRE
Mer Méditérranée
0 100 200 km
0 100 200 mi

Generality

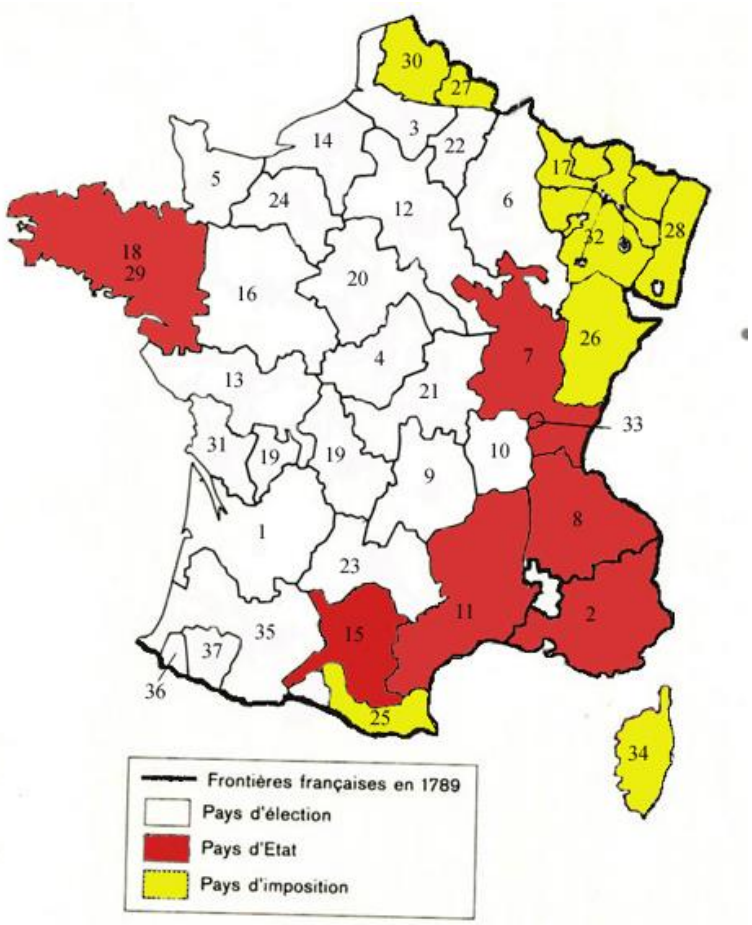
30
27
3
14
22
17
5
24
12
6
28
32
18
29
16
20
26
7
4
13
21
33
31
19
19
10
9
8
1
23
11
2
35
15
37
36
25
34
Frontières françaises en 1789
Pays d'élection
Pays d'Etat
Pays d'imposition

Ústredná správa Francúzska

- Kráľovská rada sa postupne rozdeľuje – polysynodiálny systém
- Conseil d'en haut (Vysoká rada)
- Conseil des dépêches (Rada listov, administratíva provincií)
- Conseil royal des finances, Conseil royal de commerce (financie)
- Conseil privé, Grande Direction des Finances, Petite Direction des Finances (súdne rady)

Anglicko

- Prehlbujúca sa feudálna rozdrobenosť až do 1066
- 1066 – zavedenie franskej formy feudalizmu
- **Panovník** – dedičný
- **Curia regis** – kráľovská rada
- Miestna správa – grófstva na čele so šerifom
- Súdna správa – putujúci sudcovia
- Donácia lén neviedla k vzniku kompaktných teritoriálnych domén

Anglicko – neskorší vývoj

- Curia regis sa delí na 4 rady:
- 1) Parlament (panovník a stavy, modelový zasadá prvýkrát v roku 1295)
- 2) Vysoká rada (panovník a šľachtici)
- 3) Tajná rada (panovník a ministri)
- 4) Súdy

- Od 16. storočia na miestnej úrovni miestodržiteľ (Lord Lieutenant), ktorý od šerifa preberá vojenské a policajné úlohy